

De huid der dingen

1

FLORENCE HUSEN Een wereld gaat voor je open bij een bezoek aan Niko de Wit (1948) in zijn atelier te Tilburg. Het gesprek zal onder andere gaan over de "huid der dingen", de textuur. Als beeldhouwer heeft hij daar zo zijn ideeën over: 'Een huid moet ontstaan, van binnenuit.'

HOE BEGIN JE AAN EEN BEELD?

'Bij het uitwerken van een idee voor een beeld begin ik vaak boetsend en schetsend in klei of was. In tweede instantie overweeg ik of ik de sporen van handelen kan gebruiken in de definitieve versie van het beeld. Dat geldt vooral bij het maken van een grotere versie. Dan komt de afweging hoe ik een vertaalslag maak van de huid van het originele schetsje.'

HOE MAAK JE DIE STRAKKE VORMEN? UIT WAS?

'Het kleine beeldje *Vershoven*, heb ik uit kunststof gezaagd en geslepen. Vervolgens heb ik daar een gipsen mal van gemaakt en in die gipsen mal hete was gegoten om deze daarna in brons te gieten. Bij dit beeldje moet het juist strak zijn, anders werkt het niet. Het bestaat uit twee dezelfde elementen die ik aan elkaar gekoppeld heb. Echter, de indruk wordt gewekt dat het uit één vorm in tweeën is gesneden en dat die delen ten opzichte van elkaar verschoven zijn. Dat is het typische aan dit werk.'

PATINEER JIJ DE BEELDEN ZELF?

'Ja, dat doe ik zeker, bij voorkeur met zwavellever en kopernittraat. Soms net eventjes anders dan ik van plan ben, kijken wat er gebeurt. Op het bronzen beeldje *Vershoven* heb ik eerst zwavellever aangebracht om een donkere basis te verkrijgen. In tegenstelling tot de strakheid van het beeldje heb ik met kopernittraat een groen gevlekte patina aangebracht die het beeldje een gebloemde, gedifferentieerde uitstraling geeft.

De temperatuur van het bronzen gietsel is moeilijk te bepalen; bij een groene patina zal dat rond de tweehonderd graden zijn, bij het

leder beeld vraagt om zijn eigen huid.

donker patineren met kopernittraat zal dat hoger liggen. De ervaring leert wat het beste is. Met zwavellever patineer ik koud. Ik draag geen maskers, maar patineer altijd buiten op een draaibaar plateau en let goed op waar de dampen naartoe waaien.

Ook *Eva* heeft een bijzondere huid. Het is gegoten à *cire perdue*. Ik heb een bekisting om het wasmodel gemaakt en heb rondom het model de vuurvaste massa gegoten. Dan ontstaan aan de onderkant van het model kleine luchtbelletjes en die geven in het bronzen gietsel een huid met minuscule bolletjes. Terwijl bovenaan het beeld de huid glad is. Dat komt omdat ik met een kwastje in de massa heb kunnen wrijven en zodanig heb kunnen manipuleren dat op die plek géén luchtbellens ontstaan. Dat vind ik juist heel mooi, dat contrast van een gladde huid tegenover een ruwe, pokdalige bronzen huid. Het beeld *Raam* is ook een mooi voorbeeld van een bijzondere huid. Ik zag de restjes van een boterham op het bordje van mijn kleinkind Ché liggen. Zijn vader had het in vieren gesneden. Ché had de binnenkant opgegeten en de korstjes laten zitten en die vervolgens netjes teruggelegd. Ik vond dat een prachtbeeld! Ché was alweer naar school. Ik dacht hé, dat neem ik mee, of het mag of niet, en heb het in brons gegoten. Ik heb een vuurvaste mal om de broodkorstjes aangebracht. In de stookoven zijn de broodkorstjes weggebrand om deze vervolgens met brons vol te gieten. De zachte structuur van het brood heeft plaatsgemaakt voor een harde, rulle structuur. Uiteindelijk heb ik het gietsel lichtgroen gepatineerd. In mijn atelier heb ik het beeldje verticaal en met de ronde kant naar onderen gepresenteerd. Daarna liet ik het beeldje aan hem zien. "Che hé, kom eens kijken, ik heb een nieuw beeld gemaakt, waar denk jij aan?" Hij zei een beetje aarzelend: "Een raam", okay, dan noem ik het *Raam*. "Maar", zei ik tegen hem, "kijk eens heel goed..." Toen hij ontdekte dat het zijn boterhammetje was, moest hij wel lachen.'

Another Side is ook typisch mijn werk; het kantelen en zoeken naar balans en het zoeken naar contrasten in een beeld. Aan de ene kant zie je een heel genuanceerd, vloeïend reliëf. Ik weet niet of jij hier iets in herkent? Een of ander vliegend element? Ja, een bommenwerper, een *Stealth*. Om het beeld te maken heb ik een bouwpakket van

2

een plastic schaalmodel van een *Stealth* in elkaar gelijmd. Aan de onderkant van het plastic model heb ik een waaierachtige vorm gemodelleerd. Vervolgens heb ik daar een gipsen reproductiemal omheen gemaakt. Het ging mij vooral om de tegenstelling in dit beeld. De titel is ontleend aan de penning; kenmerkend aan een penning is dat ze een beeld- en keerzijde heeft. *Another Side* is ook betrekkelijk plat, net als bij een penning. Mijn motief om dit beeld te maken was vanwege de prachtige vorm van de bovenkant van de *Stealth*. En natuurlijk ook omdat de vorm perfect aansluit bij mijn vormtaal.'

MAAK JE OOK SILICONEN MALLEN?

'Nee, de meeste mallen die ik maak zijn van gips. Het nadeel van siliconen mallen is dat als je er was ingiet, de hete was bij het uitgieten over de hoge delen glijdt, met als gevolg dat de wanddikte heel dun wordt. Op die plekken kunnen gaten komen in het bronsgietsel. Dat is heel nadelig, terwijl bij gipsen mallen het wasmodel bijna overal dezelfde dikte krijgt.'

BEN JIJ INITIATOR VAN KUNSTENAARSWERKPLAATS BEELDENSTORM?

'Nee, er waren drie initiators, Leo van Vegchel, Jos Blersch en Jan Wils. Laatstgenoemde hield er in 1997 mee op. Het bestuur heeft mij toen gevraagd hem te vervangen. In het begin heb ik me ingezet om Kunstenaarswerkplaats Beeldenstorm op een ander niveau te brengen. Wij wilden het experiment aan gaan; beelden maken uit brandbare voorwerpen en materialen en volgens de verlorenwasmethode gieten in brons. Dus een wasknijper van plastic of hout, maar ook vruchten, papier, was en textiel zou allemaal mogelijk zijn.'

3

ZIJN JULLIE TOEN BEGONNEN OP DE TECHNISCHE UNIVERSITEIT EINDHOVEN?

'Ja, de initiatiefnemers hebben Beeldenstorm opgericht en een bestuur daaromheen gevormd. Wij waren te gast bij de Technische Universiteit Eindhoven. Dat was een heel spannende pioniersfase. Zo van: hoe gaan wij dat nou doen, hoe maak je dat breder? Wij hebben toen een symposium georganiseerd in het Van Abbemuseum. We hebben gast sprekers gevraagd, zoals Hendrik Driessen die over Giuseppe Penone een lezing gaf en Guido Geelen die zijn werk met lichtbeelden toelichtte. Wij organiseerden masterworkshops over *cire perdue* en gaven een publicatie uit; *Cire perdue retrouvée*. Een nieuwe visie op het fenomeen van de verlorenwas-methode. Er zijn veel experimenten gedaan en er kwamen ook veel beeldhouwers bij ons die werden geprikkeld om niet alleen een reproductie van een kleimodel of gipsen model in brons te gieten, maar ook eens uit te gaan van het experiment en zich te laten verrassen.

In de periode dat ik aan Beeldenstorm was verbonden, ging ik ook volop experimenteren. Een aantal *Yoni's* getuigen daarvan. Vanaf 1976 maakte ik al beelden die ontstaan door vormen om te keren. In 1999 probeerde ik de gangbare regels in de giettechniek ook om te keren. Normaliter heb je een giettrechter nodig om een beeld te gieten, maar wat ik toen heb gedaan is een holle giettrechter van was op een kwart bol van was te monteren. Het brons goot ik, nadat de mal was uitgestookt, in de kwart bol in plaats van in de giettrechter. Ik heb dus het tegenovergestelde gedaan door in het beeld, de kwart bol, brons te gieten en zodoende ontstond een geheel ander concept. Kijk eens naar de huid van de platte kant van de kwart bol, hoe levendig die is. En de giettrechter die dus hol is, lijkt

Foto's

1 Niko de Wit, *Verschoven*, 1970-2019, brons, 7,5 x 6 x 4,8 cm.

2 Niko de Wit, *Raam*, 2019, brons, 12,7 x 10,5 x 2,8 cm.

3 Niko de Wit, *Yoni* (vooren achterzijde), 1999, brons en hardsteen, 24 x 18,5 x 14,5 cm.

Online

> nikodewit.nl
> makeeindhoven.nl

te ademen. De kwart bol toont een vlezige huid door de afkoeling van het massieve deel. Ik speel met balans en omkering.'

HOE GA JIJ OM MET DE HUID IN JE BEELDEN?

'Een huid moet ontstaan. Ik ga niet een beeld maken en dan de huid aanbrengen; het moet van binnenuit gedacht zijn. De huid behoort een wezenlijk onderdeel van het beeld te zijn. Als alle beeldelementen met elkaar in overeenstemming zijn, nou, dan hup, gieten maar! Ieder beeld vraagt om zijn of haar eigen huid.'

Kunstenaarswerkplaats Beeldenstorm heeft gezien haar internationale betekenis sinds kort een nieuwe naam: Make Eindhoven. ●